

vsa duhovna izročila pravijo, KONČNI NISMO

Zdi se, da živimo v času, ko je vse gnetljivo in spremenljivo; smo kreatorji lastnih usod. Če nam trenutna barva las ne ustreza, jo spremenimo. Če se nam zazdi, da je Slovenija premajhna za nas, lahko poiščemo srečo drugje. Kaj pa naše telo? Imamo sploh še avtonomijo, da smo očarljivi s svojimi pomanjkljivostmi vred ali pač ravno zaradi njih? Pred časom je izšla knjiga prof. dr. Uroša Ahčana in bila takoj razprodana. Skalpel navdušuje, šokira in odstira. S tančicami nevidnega, ko vidno postavi pred naše oči z nazornimi posnetki trpljenja poškodovanih tkiv in razbitih sanj, globoko nagovori slehernika. Prof. dr. Ahčan je prodoren, iskrov in iskren sogovornik, ki nas z zgodbami popelje v kompleksen preplet medicine, etike, empatije in sočutja. Z njim smo se pogovarjali z ostrino uma in toplino srca.

Sprašuje: DR. LUCIJA MULEJ | Foto: ALJOŠA REBOLJ

Vaša knjiga je še pred uradno predstavitvijo doživela ponatis. Res je nekaj posebnega. Kako jo čutite zdaj, dobra dva meseca po izidu?

Veseli me, da so bralci prepoznali iskrenost. Vedno znova me radostijo pozitivni odzivi in da se ljudje, ne glede na poklic, prepoznajo v knjigi. Da razmišljajo o svojih strokovnih poteh, o definiciji uspeha in življenju kot priložnosti. Da se številni bralci po prebrani knjigi pogovorijo s seboj, razmišljajo o prihodnosti, pomenu vzgoje otrok, šolskem in zdravstvenem sistemu. Razmišljajo o pasteh in stranpoteh sodobnega sveta. Kdor prebere knjigo, spozna resnično delo in življenje zdravstvenih delavcev. Veseli me, ko pravijo, da knjiga daje upanje in vero in postavlja izzive mlajšim generacijam. Presenetljivo je bila razprodana v treh tednih, saj nimam družbenih omrežij in sledilcev. Velika zahvala gre vsem medijem in novinarjem, ki so prepoznali njeno vrednost in jo predstavili javnosti. Hvala vsem bralcem.

Vaša pot je posebna, drugačna. Če bi jo opisali na kratko, je rdeča nit želja

po izjemnosti in odličnosti. Ima v tem izboru »linije izrednega« sočutje sploh lahko posebno mesto?

Mislite sočutje do soljudi ali do samega sebe? Res je, da se pri iskanju izrednega, novega, popolnega preostali svet izgubi in ob tem tudi veliko sočutja; nase zdravniki pogosto pozabimo. Toda ta vrzel je zgolj navidezna, saj je fokus v postopku priprav, izvedbe, ko analiziraš fotografije, 3D-modele, animacije, brezmejen. Ko pa se sreča pogled s pacientovim, se telo spremeni, reprogramira in v ospredje stopijo prirojena čustva, ki pa jih moramo v iskanju odličnosti vedno znova potiskati v ozadje, da lahko optimalno izvedemo poseg in dosežemo zadovoljstvo bolnika. Je prostor za empatijo in sočutje. Kot lahko preberete v *Skalpelu*, je sočutje ena od osrednjih tem in v mojih očeh pomembnejša od ostrine noža.

Na koncu vsakega poglavja lahko bralci pogledamo nazorne videovsebine, ki so, vsaka posebej, šokantne in pretresljive. Poraja se dvom, do katere mere so takšni nazorni prikazi upravičeni. Je kirurg voajer, učitelj ali empat, ki ravno

z razkritjem krvi, odtrganih okončin in septičnih teles skuša povedati tisto nedvoumno, ki se izmika jezikovni konceptualizaciji?

Ko sem bral avtobiografijo teniškega igralca Agassija *Open*, sem veliko časa na spletu iskal videoposnetke tistih dogodkov, ki jih opisuje v knjigi. Želel sem videti, ne zgolj vizualizirati prebrano. Ko prebereš, da se je nekdo poškodoval in so ga odpeljali v UKC na zdravljenje, si ne predstavljaš, kaj vse lahko doživljajo ti ljudje, zakaj so drugačni, kako trpijo, in na drugi strani bralec ne ve, s kakšnimi problemi se srečujejo zdravstveni timi. Vsebina QR-kod nazorno pokaže, zakaj so pacienti moji junaki. Pokaže, da junaki niso prisotni le na športnih igriščih in vojnah tam nekje. Pač pa so to ljudje iz naše sredine, znanci, prijatelji, družinski člani, ki jim je usoda namenila hudo življenjsko preizkušnjo v obliki težke bolezni ali poškodbe. Ko se nekdo jezi in pritožuje nad malo pomembnimi problemi, lahko z videovsebinami spozna, da mu je v življenju v resnici lepo, in spremeni svojo lestvico problemov. Po drugi strani plastični kirurgi v javnosti veljamo kot korektorji gubic s polnili in botoksom, v

resnici pa je naša vloga zelo drugačna. Precej globlja in esencialna.

Se vam zdi prav, da se ljudje zatekajo k estetskim popravkom? Kdaj lahko lepota videza prehiti iskanje kreposti notranjih svetov?

Vsakdo lahko v življenju, ki mu je dano (dokler ne škoduje drugim), počne, kar si želi (v okviru možnosti), in sprejema svoje odločitve in nosi posledice. Osnovni problem pa je, da morajo biti ljudje opolnomočeni za te odločitve. Imeti morajo znanje in izkušnje. Tudi ko si zaželi estetskih popravkov. Morajo kritično razmišljati, dvomiti in si ustvariti seznam vrednot, ki naredijo življenje lepo in vsebinsko bogato. Žal peščici ljudi, ki prek šolskega sistema, medijev, filmske industrije, športa in mode vodi naš svet, za kreposti notranjih svetov ni prav dosti mar. Zanima jih zgolj in izključno dobiček. Lepotna industrija je le ena od pomembnih dobičkonosnih panog, ki jih ta peščica z vplivneži in

Medicina postaja vse bolj brezosebna. Odnosi med zdravnikom in pacientom so ukalupljeni v kratke časovne normative, industrija postavlja protokole zdravljenja z izbranimi zdravili. Namesto zdravega načina življenja in preprečevanja bolezni smo zdravniki postali predpisovalci tablet in kapsul.

marketingom obvladuje. Ljudje so vse bolj revni, intelektualno šibki, prestrašeni in prek medijev (re)programirani, zato tudi tako lahko vodljivi, z malo notranjega sveta in brez nagovarjanja h kreposti. Cilj estetskega popravka vsakega posameznika morata biti sreča in bolj kakovostno življenje in nikakor posnemanje vplivnic, prijateljic in sodelavk.

Kakšna je torej vloga lepote? Se sploh smemo starati?

Lepota je v človekovem zaznavanju, in ne stvarih samih. Zaznava lepega sproži ugodje in zaznava grdega neugodje, je

zapisal že Sokrat. Vsakdo se danes sam, po svojih možnostih, odloča o svojem načinu življenja in o svojem telesu. Srečen pa je le tisti, ki se dobro počuti in je zadovoljen sam s seboj. Zato ni čudno, da je postala najhitreje razvijajoča se medicinska panoga ravno estetska medicina. Žal pa je hkrati sinonim tudi za velik posel, ki skriva številne pasti: od nestrokovnosti izvajalcev, zamočanih stranskih pojavov do prirejenih končnih rezultatov, ki zavajajo ljudi. Ko sprejmemo olimpijske prvake in zmagovalce različnih tekmovanj, nikoli ne govorimo o njihovi čednosti, temveč zgolj o zmagi in kako je bila dosežena. Dejstvo pa je, da enako uspešni športniki na osnovi lastne lepote in stila podpišejo pomembno več dogovorov in višje sponzorske pogodbe. Lepota se gradi kot dodana vrednost, ki daje številne znanstveno dokazane prednosti. Veliko raziskav je dokazalo, da so privlačni ljudje bolj priljubljeni v vseh obdobjih življenja,

zato se je v zadnjih desetletjih število estetskih posegov močno povečalo. Postali so družbeno sprejemljivi, vsakdanji.

Estetska medicina se močno razvija, kajne?

Skladno z večjim povpraševanjem so se pojavile nove tehnike in novo, poglobljeno znanje na področju pomlajevanja oziroma tako imenovane anti-aging medicine se krepi. Res pa je, da se premalo poudarja notranja lepota, ki je ključna za dobra partnerstva in globok odnos s seboj. Staramo se, brez dvoma. In etična estetska kirurgija podpira naravne procese; kadar jih ne, so posamezniki lahko spremenjeni, celo izmaličeni in neharmoničnih proporcev. Sodobna dedek in babica nujno ne sedita več v naslonjaču z volnenimi nogavicami, temveč se ukvarjata s športom, hodita na predstave, aktivno pomagata pri vzgoji vnukov, ustvarjata, potujeta. Rečemo lahko, da se staramo bolj aktivno, ozaveščeno. Po drugi strani estetska kirurgija ni poceni in ni za vsak žep. Kar velja za dentalno estetiko in druge veje medicine, ki se poleg zdravja ukvarjajo z ustvarjanjem in ohranjanjem lepote. Poleg estetske kirurgije vse bolj pomembno vlogo dobiva tako imenovani biohacking, kjer skupine posameznikov in skupin poglobljeno raziskujejo raznolike vplive prehrane, telesne vadbe, prehranskih dopolnil in genetike na kakovost življenja, zdravje in procese staranja.

Se vam ne zdi, da ravno estetska kirurgija prispeva k osiromašenju sveta in je vsebino in globino pregnala na obrobje pričakovanega in iskanega?

Dobra estetska kirurgija svet bogati, in ne siromaši. Estetska medicina, ki pa je zgolj podaljšana roka industrije, siromaši svet. Nizka kakovost siromaši, pa naj gre za kakovost hrane, kakovost oblačil, tehničnih izdelkov, pisane in izgovorjene besede, globino medosebnih odnosov ali bolje rečeno, siromašijo vsa plitva čustva. Ne nazadnje pa je denar sveta vladar in ta je nepravilno razporejen in večinsko v napačnih rokah. Pri ljudeh, ki jim ni mar za druge ljudi, za vsebino. Veliki donatorji želijo celo prek Svetovne zdravstvene organizacije prevzeti popoln nadzor. Estetska kirurgija je zgolj kapljica v morju siromašenja in pogosto koristi kot

dobra dimna zavesa za resnično globalno siromašenje sveta.

Izpostavili ste zgodbo Martina, ki je v nesreči s pirotehničnimi sredstvi izgubil obe dlani. Gospod Martin je bil zares izjemen tudi na predstavitvi. Kaj vam te zgodbe, Plezalca, Maturantke, Monike, Maše itn., zares pomenijo?

V veliko veselje mi je bilo, ko so v CD z izjemo dveh, ki sta imela neodločljive obveznosti, prišli vsi junaki iz *Skalpela*. Zaradi njih je bila prireditev zelo čustvena in povedna. Ti junaki so del moje širše družine in vedno znova sprožijo posebno čustveno reakcijo. Zgodbe, ki smo jih

Samomorov med zdravniki je mnogo več, kot si mislimo. Od študentov do uglednih profesorjev. Vsak je boleč in odveč. Zdravniki navadno nimamo časa za svoje zdravje in ne želimo kazati svojih šibkosti. Ne poznam kolega, ki bi redno hodil na menedžerske preglede, kljub dejstvu, da smo pogosto bolj obremenjeni in pod večjim stresom kot večina menedžerjev, ki jih pregledujemo. V ZDA naredi samomor od 300 do 400 zdravnikov na leto, vsak dan eden.

najprej napisali s *Skapelom*, so bile polne strahu, bolečine, krvi, zlomljenih kosti, hudih diagnoz, trpljenja na eni strani in iskanja rešitev, truda, neprespanih noči in požrtvovalnega dela zdravstvenih timov na drugi strani. Ob Martinovem nastopu sem imel tudi sam solzne oči. To so moji junaki, moji učitelji. Prav zaradi njih sem boljši človek. Veliko obiskovalcev me je še več dni po dogodku klicalo in se čudilo, kakšno moč premorejo ti ljudje, ki so neusahljiv vir navdiha in spoštovanja.

Kot vemo, sta vaši hčerki prav tako izbrali medicinski poklic. A knjiga je polna zgodb odrekanja in ur obžalovanja, ki jih niste preživeli z družino. Je ta klic opravičilo, obžalovanje ali pač avreola zdravniškega poklica, ki ima moč odločati tudi o življenju ali smrti?

Na odločitve svojih otrok ne želim aktivno vplivati. Osebnostno menim, da je sodobna medicina, zlasti pa medicina v prihodnosti, drugačna od tiste, s katero sem se srečal sam. Medicina postaja vse bolj brezosebna. Odnosi med zdravnikom in pacientom so

ukalupljeni v kratke časovne normative, industrija postavlja protokole zdravljenja z izbranimi zdravili. Namesto zdravega načina življenja in preprečevanja bolezni smo zdravniki postali predpisovalci tablet in kapsul. Uveljavljajo se tehnološko napredne naprave in umetna inteligenca, ki bo sprejemala pomembne odločitve, brez vsakršne empatije. Vse bolj pozabljamo, da lahko zdravijo tudi besede, pogledi, stiski rok. Tega je v današnji medicini vse manj. Nedvomno pa zdravniški poklic prinese veliko zadovoljstva in osebne sreče. Vsi poklici imajo svoje prednosti in slabosti, svetle in temne plati, pa vendar kirurgija ostaja eden najlepših poklicev, saj lahko s svojim znanjem in veščinami pomagamo ljudem. S srčnostjo in sočutjem dodatno vplivamo na mentalno moč. Posameznika iz brezna dvignemo nazaj na pravo pot in mu omogočimo, da po njej hodi sam, samostojno in se tudi odloča, kam bo zabil, in svobodno izbira cilje v prihodnosti. Nihče drug ne more sočloveku na robu zdravja nuditi tega, kar mu lahko kirurg s svojo ekipo. Obstoj, lepšo prihodnost.

Verjamete, da je življenje končno? Ali se vam zdi, da je nekaj nad nami, kar nas določa po fizični smrti?

To presega moje znanje in prepuščam vsakemu posamezniku, da verjame v vse, kar mu je lahko v pomoč pri težkih odločitvah ali problemih, ko se znajde na dnu ali v navidezno brezizhodni situaciji. A kot pravijo vsa duhovna izročila, končni nismo. Tudi v kirurgiji se srečujemo z okoliščinami, ko dan sklenemo z mislijo »ima boga«, bog obstaja, ali pomislimo na šesti čut, tisto intuicijo, ki nas lahko reši iz težavne situacije. Ob tem pa velja tudi previdnost, da slabših rezultatov in vseh zapletov zgolj ne pripišemo nadnaravnim silam.

V knjigi opisujete preminule mentorje in kolege. Veliko zdravnikov tudi načrtno konča življenje in se odloči za samomor. Kako gledate na težo, ki jo ženske in moške v belih halah nosite?

Kot vsi ljudje smo tudi zdravniki različni. Nekateri svoje delo vzamejo zgolj kot poklic, se zavarujejo s podpisi soglasij in pravnimi pristopi. Drugi medicino jemljemo veliko bolj osebno in smo izpostavljeni ogromnim psihofizičnim naporom. V neurejenem sistemu pa je

vse še toliko težje, saj na izid zdravljenja, za katero si odgovoren, vplivajo številni dejavniki in odločitve, na katere sam nimaš vpliva. Samomorov je mnogo več, kot si mislimo. Od študentov do uglednih profesorjev. Vsak je boleč in odveč. Zdravniki navadno nimamo časa za svoje zdravje in ne želimo kazati svojih šibkosti. Ne poznam kolega, ki bi redno hodil na menedžerske preglede, kljub dejstvu, da smo pogosto bolj obremenjeni in pod večjim stresom kot večina menedžerjev, ki jih pregledujemo. V ZDA naredi samomor od tristo do štiristo zdravnikov na leto, vsak dan eden. Zaradi samomora milijon pacientov na leto izgubi svojega osebnega zdravnika. Zdravniki delamo v zelo težkem okolju, okolju žalosti, bolečine, strahu, smrti. Dan za dnem enako. Pogosto se pozabi, da smo zgolj ljudje, z enakimi težavami kot vsi drugi. Kljub dejstvu, da so samomori pri zdravnikih več kot dvakrat pogostejši kot pri splošni populaciji ali primerljivih akademskih nazivih, se o tem nikoli in nikjer ne govori in ne ukrepa. Študija iz ZDA je pokazala, da je samomor med študenti medicine in mladimi zdravniki celo najpogostejši vzrok smrti.

Ko estetsko spremenite telo in videz klienta, po spoznanjih epigenetike vplivate na spremembo identitete, samozavedanja in, seveda, usode. Vas je kdaj strah takšne moči?

Nikoli ne spreminjam identitete, temveč pomagam posameznikom k njihovi najboljši različici. Počutim se kot korektor, svetovalec, poslušalec. Nekdo, ki povrne telesno celovitost in nasmeh. To je bolj kot moč, privilegij. Prigaran privilegij, ki pa zahteva ponižnost. Več ko imaš znanja, izkušenj in modrosti, manj je strahu in večje je veselje pri delu.

Kaj pa odločanje; ko opazujete kliente, kdaj dozori za odločitev, da pridejo do vas?

Odločitve so vedno na strani tistih, ki si kirurški poseg želijo. Naša naloga je, da jih najprej dobro izobrazimo, razumljivo povemo vse prednosti in slabosti posameznih metod, kratkoročne in dolgoročne posledice. To lahko tudi večkrat ponovimo in šele ko spoznamo, da so pričakovanja usklajena z našimi možnostmi doseganja rezultata, se dogovorimo za primeren čas izvedbe. Ugotovimo, kdaj so problemi jasno vidni, želje povsem realne in rešitve ustaljene. V posameznih situacijah pa so problemi bolj kompleksni, vsebujejo psihološko komponento in jih ni mogoče rešiti s skalpelom. Te osebe potrebujejo strokovno

Žal peščici ljudi, ki prek šolskega sistema, medijev, filmske industrije, športa in mode vodi naš svet, za kreposti notranjih svetov ni pravdosti mar. Zanima jih zgolj in izključno dobiček. Lepotna industrija je le ena od pomembnih dobičkonosnih panog, ki jih ta peščica z vplivneži in marketingom obvladuje.

obravnava pri psihologu ali psihiatru; s kirurškim posegom lahko tu stanje zgolj poslabšamo. Sam velikokrat obravnavam ljudi po različnih neuspešnih posegih, ko so posamezne poti že zaprte in imajo brazgotine.

Odločitev pomeni dokončni izbor med možnostmi. Se je kdaj kdo od vaših klientov odločil narobe?

Veliko ljudi obžaluje svoje pretekle odločitve. Od izbora študija, partnerja, knjige do filma. A enako velja za različne kirurške posege. Največ jih obžaluje tiste, ki so bili izvedeni nestrokovno in brez poglobljenega pogovora. Včasih odločitve obžalujejo tudi tiste osebe, ki so se za poseg odločile zaradi partnerja, a jih je kljub posegu zapustil. Za svoje kliente ne vem. Ni jih veliko. Morda obiščejo druge kirurge. Treba pa se je zavedati, da škoda nastane tudi, če človek ne sprejme odločitve. Zelo velikokrat ženske z zelo velikimi dojkami

po posegu na kontrolnem pregledu rečejo: »Ko bi vedela, kako lažje je življenje brez odvečne teže na prsnem košu, bi se za poseg odločila že davno. Tako pa sem vrsto let živela z omejitvami in bolečinami.« Pomembno je, da so vse odločitve premišljene in da vodijo v bolj kakovostno in veselo življenje.

Torej, telo ni nakupovalni voziček?

Tako je. Človeško telo ne sme biti prazen nakupovalni voziček, ki ga vozimo od police do police in vanj nalagamo prešteviline uporabne in neuporabne izdelke, ki nam jih ponujajo posebno izobraženi strokovnjaki za marketing in prodajo. Neracionalno, brezglavo kupovanje z očmi ima navadno zgolj finančne posledice. Nakupovalnih košaric in vozičkov je neskončno, telo pa je le eno. Vaše, od rojstva do smrti. Zato je prav, da ga zaupate tistim, ki so zaupanja vredni.